

DZIAŁANIA TERENOWE, DZIĘKI MOŻLIWOŚCI BEZPOŚREDNIEGO KONTAKTU Z PRZYRODĄ, MOGĄ STANOWIĆ ATRAKCYJNE I CENNE UROZMAIENIE SPOTKAŃ GRUP LOKALNYCH.

Grupa OTOP w działaniu

DARIUSZ OŻAROWSKI

Trójmiejska Grupa Lokalna OTOP
Pomorski Zespół Parków Krajobrazowych w Słupsku
Oddział Zespołu w Gdańsku – Trójmiejski Park Krajobrazowy

JAK UROZMAIĆ SPOTKANIA CZŁONKÓW LOKALNYCH GRUP OTOP, A ZARAZEM POSZERZAĆ WIEDZĘ I CZYNNIE CHRONIĆ PRZYRODĘ? DOBRYM POMYSŁEM NA AKTYWIZACJĘ GRUP JEST INWENTARYZACJA WYBRANYCH GATUNKÓW PTAKÓW.

Grupy lokalne OTOP umożliwiają członkom Towarzystwa podejmowanie wspólnych działań w ich otoczeniu. Jedną z form aktywizacji aktualnych członków (a także pozyskiwania nowych) są inwentaryzacje wybranych gatunków ptaków. Działania terenowe, dzięki możliwości bezpośredniego kontaktu z przyrodą, mogą stanowić atrakcyjne i cenne urozmaicenie spotkań, polegających najczęściej na prezentacjach multimedialnych czy pokazach zdjęć. Dodatkowo poszerzają wiedzę o lokalnym środowisku przyrodniczym, pozwalają uczestnikom nabywać doświadczenie w rozpoznawaniu ptaków, a w przyszłości z ich wyników mogą skorzystać naukowcy lub instytucje odpowiedzialne za ochronę przyrody.

GARŚĆ WSKAZÓWEK

Wydaje się, że największą wartość mają inwentaryzacje (bądź monitoring), które są prowadzone na odpowiednio dużych obszarach w oparciu o reprezentatywne powierzchnie próbne. Wybierając te ostatnie, należy mieć na uwadze liczbę uczestników projektu i ich możliwości, m.in. czasowe. Dla dokładności rezultatów lepsze jest częstsze kontrolowanie mniejszej powierzchni niż rzadsze wizyty na zbyt dużej. Lokalne inwentaryzacje wybranych gatunków mogą mieć charakter cenzusów, czyli liczeń dostarczających wyników bezwzględnych. Właściwie zaplanowana inwentaryzacja stanowi podstawę do przygotowania wieloletniego monitoringu. Zalecana jest również kalibracja wyników corocznych monitoringów w oparciu o wyniki prowadzonej raz na pewien czas (co 5 lub 10 lat) inwentaryzacji. Porównanie wyników takich inwentaryzacji przeprowadzonych na powierzchniach próbnych z wynikami monitoringu pozwala wykryć ewentualne błędy w przyjętej metodyce monitoringu, na przykład niewłaściwy dobór powierzchni reprezentatywnych dla danego gatunku.

Planując akcję, należy pamiętać, że jej uczestnicy mogą dopiero rozpoczynać swoją przygodę z ptakami. Dlatego też przed rozpoczęciem projektu warto zorganizować spotkanie, podczas którego wszyscy zostaną zaznajomieni z biologią danego gatunku i zasadami prowadzenia kontroli terenowych. Dobrym pomysłem jest też wspólna wizyta na wybranym terenie osób bardziej i mniej doświadczonych.

PRZYKŁAD Z REJONU TRÓJMIASTA

Trójmiejska Grupa Lokalna OTOP, która już od roku ściśle współpracuje z Trójmiejskim Parkiem Krajobra-

**OBECNIE W RAMACH OTOP
FUNKCJONUJE 18 GRUP LOKALNYCH
W 12 WOJEWÓDZTWACH. W ZALEŻNOŚCI
OD SVOJEJ SPECYFIKI ORGANIZUJĄ ONE
WYCIEZKI TERENOWE, POŁĄCZONE
Z PRELEKCJAMI SPOTKANIA, PROJEKTY
BADAWCZE I OCHRONIARSKIE.**

**OSOBY ZAINTERESOWANE
DOŁĄCZENIEM ZACHĘCAMY
DO KONTAKTU Z LIDEREM DANEJ
GRUPY – DANE KONTAKTOWE
DOSTĘPNE SĄ NA STRONIE
WWW.OTOP.ORG.PL
W ZAKŁADCE „CZŁONKOSTWO”
W DZIALE „GRUPY LOKALNE”.
TAM TEŻ POTRZEBNE
INFORMACJE ZNAJDZIE KAŻDY,
KTO CHCIAŁBY POWOŁAĆ
NOWĄ GRUPĘ LOKALNĄ.**

**W SEZONIE ZIMOWYM
2011/2012 GRUPA
PRZEPROWADZIŁA
INWENTARYZACJĘ
ZIMUJĄCYCH OSOBNIKÓW
PLUSZCZA PODGATUNKU
NOMINATYWNEGO
(CINCLUS CINCLUS CINCLUS)
NA OBSZARZE TRÓJMIEJSKIEGO
PARKU KRAJOBRAZOWEGO
I JEGO OTULINY.**

zowym (gdański oddział Pomorskiego Zespołu Parków Krajobrazowych w Słupsku), zorganizowała i przeprowadziła inwentaryzację dwóch gatunków: pliszki górskiej oraz pluszcza. Uwzględniając fakt, że wśród członków i sympatyków grupy znajdują się osoby o różnym stopniu terenowego zaawansowania, wybrano gatunki charakterystyczne i stosunkowo łatwe do identyfikacji w terenie. Były to jednocześnie gatunki będące w kręgu zainteresowań pracowników parku.

Na spotkaniach poprzedzających rozpoczęcie prac terenowych przybliżono uczestnikom biologię pliszki górskiej i pluszcza, kładąc nacisk na aspekty istotne w trakcie prowadzenia inwentaryzacji, m.in. różne zagadnienia z ekologii rozrodu pliszki górskiej czy okresu zimowania pluszcza. Omówiono też dokładnie sposoby wizualnej i słuchowej identyfikacji.

W 2010 roku członkowie TGL OTOP podjęli się inwentaryzacji populacji lęgowej pliszki górskiej w południowym kompleksie Trójmiejskiego Parku Krajobrazowego (w tak zwanych Lasach Oliwskich). Zanotowano 7 par lęgowych o prawdopodobnym gniazdowaniu (kategoria B) lub gniazdowaniu pewnym (kategoria C). W sezonie zimowym 2011/2012 grupa przeprowadziła inwentaryzację zimujących osobników pluszcza podgatunku nominatywnego (*Cinclus cinclus cinclus*) na obszarze TPK i jego otuliny. Skontrolowano wszystkie potencjalnie atrakcyjne siedliskowo potoki, zarówno te, na których w przeszłości były obserwowane ptaki, jak i te, które nigdy przedtem nie były kontrolowane pod kątem ich obecności. Zarejestrowano tylko dwa osobniki: na potoku Cedron i Potoku Oliwskim. W porównaniu z wynikami z lat poprzednich, w ostatnich latach obserwuje się spadek liczby zimujących pluszczy na tym obszarze. Może to mieć związek z postępującym ociepleniem klimatu, które powoduje przesuwanie się bardziej na północ obszarów zimowisk niektórych gatunków Palearktyki i Nearktyki.

Wszystkim członkom i sympatykom Trójmiejskiej Grupy Lokalnej OTOP serdecznie dziękuję (w imieniu własnym i pracowników TPK) za trud i czas poświęcony na prace terenowe związane z prowadzonymi inwentaryzacjami, a członków innych grup OTOP zachęcam do podjęcia trudu przygotowania i prowadzenia, moim zdaniem, niezwykle potrzebnych i satysfakcjonujących prac inwentaryzacyjnych.

Literatura:

Chylarecki P., Sikora A., Ceniań Z. (red.) 2009. Monitoring ptaków lęgowych. Poradnik metodyczny dotyczący gatunków chronionych Dyrektywą Ptasią. GIOŚ. Warszawa.

National Audubon Society. 2009. Birds and Climate Change. Ecological Disruption in Motion. New York.

Stacja Ornitologiczna 1990. Polski Atlas Ornitologiczny. Komunikat nr 5. Gdańsk.

WWF. 2006. Bird Species and Climate Change. Sydney.

inwentaryzacja – jednorazowa ocena danego parametru (parametrów) populacji, w przypadku ptaków najczęściej liczebności, zagęszczenia lub rozmieszczenia populacji na danym obszarze. Może mieć charakter bezwzględnego określenia wartości parametru – mówimy wtedy o cenzusie. Może być też prowadzona na reprezentatywnych powierzchniach próbnych – tak uzyskane wyniki ekstrapoluje się na większy obszar.

monitoring – ciągła lub okresowa analiza i ocena parametru (parametrów) środowiska w celu obserwowania zmian w nim zachodzących. Monitoring ma na celu, przede wszystkim, określenie ogólnych tendencji zmian parametru (liczebności, zagęszczenia, rozmieszczenia populacji). Monitoring z reguły prowadzi się na większych obszarach niż inwentaryzację. Na podstawie wyników monitoringu prognozuje się dalszy przebieg zmian w środowisku (na przykład liczebności danego gatunku awifauny) oraz planuje się konkretne działania, których celem jest powstrzymanie ewentualnych, niekorzystnych zmian.